

MAATWERK

AMBACHTSLIEDEN VAN DE EENENTWINTIGSTE EEUW

Antoinette van de Wal

Gekleurd advies

Welke kleur moet er op de muur? Het lijkt een simpele vraag. Maar past appelgroen wel in een achttiende-eeuws herenhuis?

TEKST: LILIAN POLDERMAN | FOTOGRAFIE: ESTHER QUELLE

ANTOINETTE VAN DE WAL is kleurspecialist. Ook maakt ze deel uit van Rescura, vakatelier voor restauratie en decoratie, en is ze initiatiefnemer van De Kleurwinkel. Ze adviseert onder meer bij de grootscheepse restauratie van het Concertgebouw in Amsterdam, een project dat al tien jaar loopt. Maar Van de Wal adviseert even goed particulieren hoe ruimte en kleur optimaal valt te combineren. ‘Wanneer wij een verzoek om een kleurenconcept ontvangen’, zegt Van de Wal, ‘gaat het meestal om een historisch pand. Het huis en de sfeer die van het gebouw uit gaat vormen het uitgangspunt. Ligt er bijvoorbeeld marmer op de vloer dan kan daar een kleur uitgehaald worden. Vaak onderzoeken we welke kleuren in het verleden op de wanden zaten. De oorspronkelijke keuzes werken vrijwel altijd het beste in de ruimte.’

Van de Wal is opgeleid als decoratieschilder. Ze woonde onder meer in Engeland en Noorwegen. Van de Wal: ‘In Noorwegen heb ik mijn kleurgevoel pas echt ontwikkeld. Noorwegen wordt sterk bepaald door de natuur. Heel kleurrijk met vele groenen en de kleur van ossenbloedrood op de huizen. Zoals eskimo’s vele witten hebben, zo hebben Noren veel grijstinten. Die variëteit in grijs zie je nog altijd terug in mijn werk.’ Kleurenwaaiers beslaan maar een klein deel van wat mogelijk is. ‘Niet zo gek’, zegt Van de Wal, ‘want een kleur is eindeloos. Een waaier gebaseerd op kalkkleuren zorgt

‘Iedereen heeft een eigen innerlijk kleurpalet’

Ter ere van het jubileum van *Residence* geeft Antoinette van de Wal kosteloos één persoonlijk kleurenadvies. Zie de *Residence* Jubileum Cadeaus.

20
Jubileum

voor poederige kleuren. En neem bijvoorbeeld het verfmerk Farrow & Ball, dat is een typisch Engelse monumentenwaaier. Iedereen heeft bovendien een eigen innerlijk kleurenpalet. Ik maak daarom ook al mijn kleuren zelf.’ En met haar kleurenadvies helpt Van de Wal mensen ook om hun ideale rood of blauw te bepalen. Een favoriete kleur van haarzelf is ultramarijnblauw. ‘We gebruikten de kleur in het Rijksmuseum op vlakken van vijf bij tien meter. Die kleur werkt zo hevig op de psyche van mensen. Je voelt je ermee doorzeefd.’ <

www.rescura.nl

Chalet aan de gracht

De Reguliersgracht 63 is met zijn pittoreske houten voorgevel niet alleen één van de meest opvallende huizen aan de grachten van Amsterdam, het is ook een woning vol verwijzingen naar een rijk verleden als paleis van de vrijmetselarij.

RESIDENCE WOONHUIS

‘HET IS EEN MOEILIK HUIS om in te wonen’. Teun Bleijenberg geeft het zonder meer toe. ‘Indertijd was het ook niet zozeer bedoeld als woonhuis maar als paleis voor de vrijmetselarij. De trap is vreselijk. Bij de bouw hebben ze getracht zoveel mogelijk ruimte te besparen door een heel steile spiltrap te plaatsen. Alles werd via de zolder naar binnen gehesen.’

Teun zit in zijn kantoor, op de begane grond van de Reguliersgracht 63 in Amsterdam. Hier begint ook direct het verhaal van een bijzonder woonhuis. Hij wijst naar de lijn in het tegelpatroon op de vloer. ‘Die lijn geeft aan waar vroeger de muur stond in het kantoor.’ Het is één van de weinige elementen in het huis die niet volledig in oude glorie zijn hersteld. Een ruim kantoor had nu eenmaal de voorkeur.

Bleijenberg woont en werkt hier samen met zijn vrouw Antoinette van der Wal. Hij is bouwkundige en zij kleurspecialist. Het bedrijf Rescura, waar Bleijenberg algemeen directeur van is, is gespecialiseerd in ambachtelijke restauraties. Vanuit die rol kwam hij in contact met Stadsherstel Amsterdam. Rescura was onder meer betrokken bij de renovatie van het Concertgebouw en Tuschinski, het schoonmaken van de Vondelkerk en de heropbouw van het Centraal Station. In 2000 vroeg Stadsherstel of Bleijenberg misschien ook eens een blik wilde werpen op het huis op de Reguliersgracht.

In samenwerking met het Bureau Monumenten en Archeologie van de Gemeente Amsterdam en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg werd het huis volledig gerestaureerd. En net zoals het huis bij zijn voltooiing in 1882 een woonhuis annex werkplaats was voor de timmerman-aannemer Zeeger Deenik, zo werd het in 2003 een woonhuis-kantoor voor de eigenaren van Rescura.

‘Het moeilijkste van wonen in zo’n historisch interieur’, zegt Antoinette van der Wal, ‘is er geen museum van te maken.’

Bijeenraapsel

De sfeer in het huis is werelds, neigend naar bohémien. In de woonkamer op de eerste verdieping hangt een immens abstract schilderij. ‘Een familieportret’, zegt Bleijenberg, ‘gemaakt door mijn oom Karel.’ Bleijenberg komt uit een artistiek nest. Karel Bleijenberg

maakte onderdeel uit van de Cobra-groep, terwijl zijn vader een gevierd lijstenmaker was in Den Haag. Hoe imposant het schilderij ook is, het moet opboksen tegen de historische elementen in de kamer. Zoals het geweldige plafond waarvan de balkvlakken zijn beschilderd met een floraal motief waar een wingerd omheen slingert. De woonkamer was ontworpen als een ‘eiken kamer’. Al het houtwerk is beschilderd met imitatie-eiken van lambrisering tot plafondbalken en van de muurstijlen tot en met de schoorsteen. Op de schoorsteen is een spiegel gevat in pilasters met daarboven een geschilderd doorkijkje van een waterlandschap met vogels. Twee houten consoles in de vorm van noeste ambachtslieden houden ogenschijnlijk het plafond omhoog. ‘Op de muren moet aanvankelijk heel donker behang gezeten hebben’, zegt Van der Wal. ‘Dat hoorde zo in die tijd. Ik heb voor een veel lichtere kleur gekozen die past bij de motieven in het plafond. Anders

wordt het hier veel te donker.’ Op de vloer liggen exotische kleden en op de bank gebloemde kussens, terwijl de bijzettafels en lampen Aziatisch zijn. ‘Het is eclectisch,’ zegt Van der Wal, ‘een bijeenraapsel van stijlen.’ Het past bij de geschiedenis van het huis waarbij een open vizier werd aangemoedigd en op de façade diverse stijlen bewust door elkaar zijn geklutst.

Reguliersgracht 63 is ontworpen door de architect Isaac Gosschalk,

Slaapkamer met tegeltableau boven de schouw. **Linkerpagina:** Woonkamer met familieportret. **Openingspagina's, links:** De spectaculaire voorgevel. **Rechts:** Atelier met een doorkijkje naar de gang.

‘Je moet van een historisch
interieur geen museum maken’

bekend onder meer van de Westergasfabriek. Hij ontwierp het gebouw in opdracht van timmerman Deenik. Dat laatste verklaart misschien het enthousiaste gebruik van hout gecombineerd met rode baksteen op de voorgevel. Het leverde het huis de bijnaam 'chalet op de gracht' op.

Broeder van het schootsvel

Tijdens de bouw van Reguliersgracht 63 was architect Gosschalk nog geen 'broeder van het schootsvel'. Op de hoogte van de vrijmetselarij was hij wel. Gosschalks vader was lid van de loge La Charité. De vrijmetselaar bouwt in geestelijke zin aan de Tempel, om zo een beter mens te worden. Dit doet hij in de werkplaats en de loge door mee te doen aan rituelen en met behulp van symbolische gereedschappen als passer en winkelhaak om zo de maat der dingen vast te stellen. Timmerman Deenik was wel een geregistreerd lid van de loge Willem Frederik. Overal in het huis zijn maçonnieke verwijzingen te ontdekken. Zoals in het plafond in de slaapkamer op de tweede verdieping waar een bouwtekening van een tempel is aangebracht, omringd door bouwkunstattributen. Op datzelfde plafond zijn kinderhoofdjes geschilderd voorzien van een mysterieuze grimas. In hun cartouches is een blauw doek gespannen, mogelijk het schootsvel van de vrijmetselarij of de blinddoek die gebruikt wordt bij de inwijdingsrite. 'Er gaat heel wat door je heen', zegt Bleijenberg, 'als je 's avonds voor het slapengaan naar dat plafond vol symboliek staart.' Op de schouw in de slaapkamer hangt ook een tegeldecoratie met de spreuk 'Effen is slecht treffen'. Een oud-Hollandse vermaning die oproept de tijd voor elkaar te nemen en eens goed naar elkaar te luisteren. De openstaande deuren tussen slaap- en kleedkamer zijn gedecoreerd met

Atelier. **Rechterpagina, met de klok mee:** Trappenhuis. Kleedkamer met naakt. Plafond met verwijzingen naar de vrijmetselarij. Suitedeuren naar de slaapkamer.

portretten van de door Gosschalk hevig bewonderde Hendrick de Keyser en Jacob van Campen in geëst en verguld glas. Wat minder zwaarwichtig zijn de tegeltableaus op de verschillende verdiepingen met musicerende en tafelende kinderen, gemaakt door de Porceleyne Fles in Delft. Boven de keukendeur hangt een tableau van een gele kanarie in een kooitje. Het is een verwijzing naar het gebruik om in de keuken een vogeltje in een kooi te hebben die eenmaal

bezwegen een waarschuwing kon zijn van aanwezigheid van koolmonoxide.

Bijzonder is ook de kleurkeuze van Antoinette. De lichtste ruimte in huis is haar atelier op de derde verdieping. De tint op de muur lijkt een warm geel maar is een prachtige grijze kalktint van verfmerk Coridecor. Het blauw van de Chinese vazen en schaal op een bijzettafel in het atelier zet zich door in de blauwwitte tegeltableaus. De logeerkamer op dezelfde verdieping lijkt lichtblauw maar is wederom een grijstint, Parma Grey, van Farrow & Ball. In de slaap- en kleedkamer koos Van der Wal voor een grijstint die weer paars in zich lijkt te hebben en mooi contrasteert met twee goud-roze fauteuils, afkomstig uit een Egyptische ambassade. Ook de schilderijen versterken het historisch interieur. Van het familieportret in de woonkamer, tot het naakt in de kleedkamer en de twee kinderkopjes in de logeerkamer. 'Ze lijken', zo zegt Van der Wal, 'op het soort kinderen dat in dit huis

gewoond zou kunnen hebben.' Eén bijzonder schilderij staat wat treurig in een hoek van het atelier: een zelfportret van Lucebert. 'Prachtig', zegt Bleijenberg. 'Deprimerend' zegt Van der Wal. Waar ze wel volkomen eensgezind in zijn, is de benadering van een historisch pand. 'We bewaken het en dragen er zorg voor. Als je een historisch pand niet in z'n waarde kan laten, is het dan misschien niet verstandiger een andere leefomgeving te zoeken?' >

‘Voor het slapengaan, staar ik naar dat plafond vol symboliek’

Antoinette van der Wal en Teun Bleijenberg. **Onder:** De logeerkamer met kinderportretten.

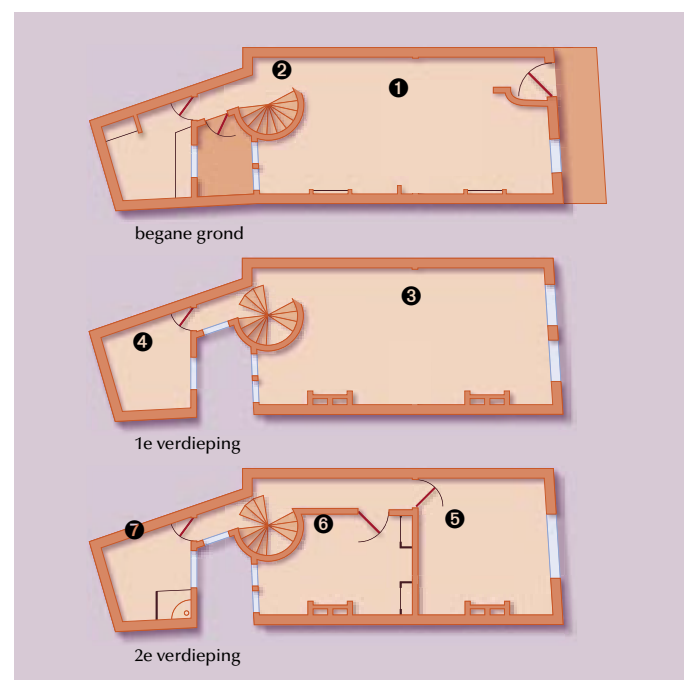
Adviezen van Teun Bleijenberg en Antoinette van der Wal

Aanraders & afraders

- Kijk naar de historie van het huis. Hoe zag het er aanvankelijk uit? De oorspronkelijke verhoudingen zijn bijna altijd de beste. Verlaag een plafond en je haalt vrijwel altijd die verhoudingen overhoop.
- Maak een pas op de plaats. Neem niet te snel goedbedoelde adviezen aan. Neem er de tijd voor.
- Probeer kleuren voorzichtig uit. Leef eens een tijdje met een 'testmuur'.
- Maak een historisch pand gerieflijk maar maak er geen nieuwbouwhuis van.

Adressen en inspiratiebron.

- Veel van de Aziatische meubels zijn afkomstig van Scheel & Melkonian, Kerkstraat 183 in Amsterdam
- De bordeaux-rode fauteuils in het atelier en de logeerkamer komen van 't Schippertje, Ir. Lelykade 5 in Harderwijk, een winkel gespecialiseerd in ornamenten en sierlijsten in gips
- De kleden in de woonkamer zijn van Ikea en de gebloemde kussens van Abai (www.abai.nl)
- De muurverf in de logeerkamer en in de slaap- en kleedkamer is van Farrow & Ball
- De muurverf in het atelier is nummer 444 van Coriddecor.

- 1 Kantoor ■ 2 Spiltrap ■ 3 Woonkamer ■ 4 Keuken
- 5 Atelier ■ 6 Logeerkamer ■ 7 Badkamer

MAATWERK

AMBACHTSLIEDEN VAN DE EENENTWINTIGSTE EEUW

Teun Bleijenberg

Fenomenaal ornamentaal

Drie eeuwen ornamentkunst, geheel gedocumenteerd, van Lodewijk XIV tot art déco, wordt beheerd door vakatelier Rescura.

TEKST: LILIAN POLDERMAN | FOTOGRAFIE: ESTHER QUELLE

HET IS EEN indrukwekkend bezit. Rescura, het vakatelier voor restauratie en decoratie waar Teun Bleijenberg algemeen directeur van is, beschikt over de grootste collectie historische moedermallen van Nederland. Geen wonder dat Bleijenberg het verhaal over de Silberling-collectie telkens weer graag vertelt.

‘Begin achttiende eeuw’, zo begint Bleijenberg, ‘zaten in de meeste huizen nog vooral houten plafonds. Langzaam groeide echter onder de rijken de vraag naar ornamentale stucplafonds en het Amsterdamse bedrijf Silberling & Co sprong hier handig op in. Vanaf 1850 was deze firma de meest vooraanstaande ornamentalist in Nederland. Silberling plaatste niet alleen stucplafonds, maar verzamelde in die jaren moedermallen in alle stijlen en archiveerde ze bovendien. Aanvankelijk werd deze catalogus in tekeningvorm gemaakt, maar in 1912 liet Silberling alle moedermallen tot in detail fotografisch vastleggen.’ Rond 1920 ging het bedrijf failliet. De Nieuwe Stijl verdrong in Nederland de vraag naar ornamentiek. Bleijenberg: ‘In 1946 werd een ongelofelijke ontdekking gedaan. Een pakhuis in Amsterdam werd geopend en daar lag opeens al dat gips van Silberling.’ Inmiddels is de collectie veilig én compleet in de handen van Rescura. Zo kunnen hun stucadoors honderd procent stijlzuiver historisch stucwerk leveren waarbij oud en nieuw niet van elkaar zijn te onderscheiden. De ornamenten worden aan de hand van een mal van siliconen en een contramal gegoten. Precisiewerk dat, zo blijkt uit een demonstratie, wel het nodige geduld vereist.

Bleijenberg wijst op een pagina met decoraties van pauwenveren uit de collectie. ‘Toen koningin Wilhelmina haar intrek nam in Paleis Het Loo wilden mensen graag in die omgeving wonen. Door de tuinen van het paleis wandelden pauwen en in de plafonds werden speciale pauwendecoraties aangebracht, die vervolgens weer werden gekopieerd in de huizen rond

‘We hoeven alleen
maar de architect te
weten en het jaar waarin
het pand werd gebouwd’

het paleis.’ Maar niet alleen plaatsen als Apeldoorn of Hoorn en Sneek hebben typerende decoraties, hetzelfde geldt voor straten als de Vondelstraat of Weteringschans in Amsterdam. Bleijenberg: ‘We hoeven alleen maar de architect te weten en het jaar waarin het pand werd gebouwd.’ Legde Silberling zijn collectie nog vast in tekeningen en foto’s, Rescura gaat weer een stapje verder. In samenwerkingen met de TU Delft zal de collectie digitaal worden ingelezen. Om zo dit kostbare bezit nog beter tegen de tand des tijds te beschermen. <

www.rescura.nl